

Område av riksintresse för friluftsliv i Västra Götalands län

Namn: Kynnefjäll	Datum: 2016-11-15
	Områdesnummer: FO 25
Kommun: Tanum, Munkedal och Dals-Ed	Kommunnummer: 1435; 1430; 1438
Riksintresset berör flera kommuner: Området berör Tanums och Munkedals kommuner vilket kräver mellankommunala överväganden och samordning för att säkra riksintressets värden.	
Area: 16 918 ha, varav 15 259 ha land och 1 659 ha vatten.	
Huvudkriterier: <ul style="list-style-type: none"> • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	
Stödskriterier: <ul style="list-style-type: none"> • intresseväckande naturvärden • orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet) • stillhet/tystnad/låg ljudnivå • tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.) • särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur) • bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar • lämplig terräng med variationsrik topografi • vattenanknutna friluftaktiviteter ex paddling • områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, d.v.s. att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden") • naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens • tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade • parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd o.s.v. • att det finns markerade leder och informationsskyltar • förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m. • möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området, exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel) • möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden") • frånvaro av hinder för områdets användning för friluftssändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten	

Friluftaktiviteter:

Exempel på aktiviteter är vandring, strövande, promenader, terrängcykling, kanot, forspaddling, naturupplevelser, fritidsfiske, bär- och svamplockning, jakt, löpning, orientering, geocaching, ridning, övernattnings/tältning, längdåkning, skridskoåkning, bergsklättring, ridning, fågelskådning, överlevnadskurser, vildmarkskurser.

Beskrivning av områdets värden:

Kynnefjäll är en vidsträckt högplatå med magra barrskogar med inslag av myrar och långsträckta sjöar. Området har vildmarkskaraktär med goda möjligheterna till långvandringar i ett variationsrikt landskap med tillfällen till bär- och svamplockning, fiske och naturstudier vilket gör området mycket uppskattat. Genom området sträcker sig delar av Bohusleden som här passerar ett skogslandskap som ger en stark upplevelse av vildmarkskaraktär. I den norra delen rinner den vackra Kynne älv som avvattnar Kornsjöarna till Bullaresjöarna och som är ett Natura2000-område.

Från Kasebo utgår flera leder för vandring i området. Totalt finns, inklusive Bohusleden, 50 km leder på Kynnefjäll. Det finns flera vindskydd samt övernattningskoja vid Vaktarkullen. I den sydöstra delen finns ett STF vandrarhem med anslutning till Bohusleden. Bohusledens sträckning kan komma att variera över tid beroende på överenskommelser och liknande med markägare.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:*1. Åtgärder för att bevara områdets värden:*

Området tillgänglighet bör underlättas genom underhåll och markering av de leder som finns. Om möjligt bör utredas om ledsystemet kan kompletteras ytterligare för att möjliggöra fler rundvandringar i området. I anslutning till naturreservaten och vid Kynne älv är parkeringsmöjligheter av vikt.

2. Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:

Omfattande skogsavverkningar i känsliga och exponerade lägen kan skada områdets värden. Exploatering i form av dragning av högspänningsledningar, utbyggt vägnät och större vindkraftsparker kan skada områdets värde för friluftslivet.

3. Utveckling av områdets värden:

Möjligheterna att ta sig till området kan förbättras. Öka tillgängligheten till området för besökare genom att förbättra parkerings- och övernattningsmöjligheterna. Utveckla och förbättra de anläggningar som redan finns så att de hålls attraktiva och fräscha, utan att ta ny mark i anspråk. Inte öka slitaget på känsliga områden, eventuellt styra besökare på leder för att undvika slitage. Möjligheterna att ta sig till området kan förbättras, till exempel med kollektivtrafik och cykelvägar. Parkeringsmöjligheter bör utredas. Viktigt att utveckling sker med stor hänsyn till naturvärdena och till behovet av extensivt friluftsliv i lugn miljö.

Planering och säkerställande:

Naturreservat: Kynnefjäll A, Kynnefjäll B, Malevattnet

Natura 2000-områden enligt art- och habitatdirektivet: Kynnefjäll (SE0520141) och Kynne älv (SE0520149).

Natura 2000-område enligt fågeldirektivet: Kynnefjäll (SE0520141).

Ett *djur- och växtskyddsområde* finns i Kynne älv.

För flertalet av sjöarna gäller utvidgat strandskydd.

Områdets huvuddrag:

Kynnefjäll är en högplatå som sträcker sig i nord-sydlig riktning. I öster begränsas området av Örekilsälvens dalgång och i väster av den djupa dalgången med Bullaresjöarna. Riksintrasseområdet begränsas i norr av väg 164 och i söder av Björkemyrarna. Den mycket jordfattiga platån är genombruten av sprickdalar och här finns många vattendrag och långsmala sjöar. Ett flertal vattendrag rinner ut i Bullaresjöarna från Kynnefjäll. Det mäktigaste är Kynne älv som avvattnar Boksjöarna och Kornsjöarna. Älven faller 90 meter på 13 km och bildar flera forsar och fall, det största vid Sundshult ovan mynningen i södra Bullaren. Det utgör ett naturligt hinder för vidare vandring av lax och öring uppströms älven. Via sjön Bullaresjöarna och vidare till Enningdalsälven når vattnet havet i det inre av Idefjorden. Vid forsarna förekommer strömstare och forsärla.

Under 1700- och 1800-talen var Kynnefjäll ett nästan skoglöst land, som starkt präglades av bete och svedjebruk och där ljunghedar, myrar och hållmarker utgjorde ett dominerande inslag. Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet upphörde hävden successivt och markerna beskogades genom självsådd eller plantering. Den äldsta skogens ålder varierar mellan 100-130 år.

I 20 år, mellan 1980 och 2000 vaktades fjället av människor som inte ville ha slutförvaring av kärnbränsle på vildmarksområdet Kynnefjäll. De hade sin bas i en liten röd stuga som kallas för Vaktarstugan. Efter vad som enligt Guinness Rekordbok kom att bli världens tidsmässigt längsta protestaktion fick de till slut ett skriftligt löfte från regeringen om att slippa kärnbränsleavfall på Kynnefjäll. Numera kan man besöka Vaktarstugan när föreningen Rädda Kynnefjäll är där. Det finns även en utställning om protestaktionen som drivs av Kynnefjälls natur. (Kynnefjälls natur 2013)

Stora delar av Kynnefjäll är stiglöst land med magra tallhedar och hållmarker och sumpskogar och myrar sänkor och klarvattensjöar i sprickdalarna. Lövskogar förekommer endast sparsamt. Friluftslivet är koncentrerat till Flötemarken - S Kornsjön, Kasebo - Vaktarekullen och Äntervattnet - Hogeröd. Flötemarksområdet och S Kornsjöns stränder nås endast i begränsad omfattning via allmän väg. Stränderna, övre delen av Kynne älv med sina forsar och vattenfall samt de vackert insprängda kulturmarkerna gör detta område mycket tilltalande. Begränsade möjligheter till parkering.

Från Kasebo leder markerade leder ut på fjället. Vid flera av sjöarna finns vindskydd och på Vaktarekullen, 206 meter över havet, står ett utsiktstorn. Här ligger också en övernattningstuga med tolv sängplatser och tillgång till ved, vatten och toalett. Kasebo-området nås via en skogsväg från den allmänna vägen i Örekilsälvens dalgång. På Kynnefjäll ligger anläggningen Kynnefjäll natur som är en turist- och konferensgård. Här finns restaurang, övernattningstugor och härifrån samordnas många aktiviteter och utflyktspaket, till exempel jakt, fiske, vandring, kanot, skytte, konferenser. Friluftsrämjandets raststuga utgör ett omtyckt vandringsmål. I den sydöstra delen av Kynnefjäll finns ett STF vandrarhem.

Området runt Äntervattnet nås idag via stigar från Hogeröd i väster och Lunden i söder (Bohusleden). Det öppna landskapet kring sjöarna minner fortfarande om gammal beteshävd på fjället och visar därigenom lite av dess historia.

Bohusleden går till stor del, cirka 2 mil, genom området i nord-sydlig sträckning. Inklusive Bohusleden finns ca 50 km leder på Kynnefjäll. Längs Kynne älv kan man vandra på Vitingeleden.

Det botaniska intresset ligger framför allt i förekomsten av mossor, lavar och svampar. Fåglar som annars missgynnas av det moderna skogsbruket kan man se här, t.ex. skogshöns, fiskgjuse, gråspett och nötkråka.

<p>Områdets avgränsning: Området har utökats i den sydvästra delen så att området ansluter till riksintresset för Bullarelandskapet. Vidare har området utökats i nordöst i Dals-Eds kommun så att hela Södra Kornsjön och strandområdet från Loviseholm till Bönhuset kommer med. Av misstag var inte den senare utökningen med i remissutskicket.</p>
<p>Andra riksintressen som berörs: Hela området berörs av riksintresse för naturvård NO 4 Kynnefjäll. RI kulturmiljövård: Flötemarksön, KO 49 RI enligt 4 kap 6 § MB: Enningdalsälven med käll- och biflöden.</p>
<p>Övrigt underlag: -</p>
<p>Referenser: A. & Höglind, K. 1996. Förslag till samordnat miljöövervakningsprogram för riksintressanta sjöar och vattendrag i Göteborgs och Bohus län. Kynnefjälls natur 2013: Välkommen till vildmarken... www.kynnefjall.se (2013-07-12) Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län 1995: vatten i Göteborgs och Bohuslän Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohuslän 1997. Våtmarksinventering i Göteborgs och Bohuslän. Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige. Tanums: Gemensamma planeringsförutsättningar 78-82, Bohuslän län. Länsstyrelsen 2013. Kynnefjäll naturreservat. http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/lanets-naturreservat/munkedal/kynnefjall/Pages/index.aspx (2013-07-12) Länsstyrelsen. Kynnefjäll, del 1, en vegetationsbeskrivning Länsstyrelsen. Kynnefjäll, del 2, fåglar Länsstyrelsen. Kynnefjäll, del 3, en översiktlig vegetationskartering. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Värdefulla odlingslandskap Göteborgs och Bohus län, Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Rapport 1995:21 Turistmål 2013: Kynnefjäll. http://www.turistmal.se/?index=item&id=5457 (2013-07-12) Västkuststiftelsen 2004. Kynnefjäll. http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat-i-lanet/munkedal/Kynnefjall.pdf (2013-07-12)</p>
<p>Förutsättningar att behålla upplevelsevärden Nedan följer exempel på åtgärder och verksamheter som kan skada värdena för friluftslivet: All form av exploatering och bebyggelse; högspänningsledning; storskaliga avverkningar; vindkraftsparker och nya vägdragningar.</p>